

УДК 37: 94 (477.8)+(476)
ББК 63.3

Євгеній САМБОРСЬКИЙ

СТАНОВИЩЕ ПОЛЬСЬКОЇ ОСВІТИ В ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ І БІЛОРУСІЇ В 1944–1946 рр.

У статті висвітлено політику радянських органів влади щодо польської освіти, спрямовану на її ліквідацію. Особливу увагу приділено впливу переселенської акції 1944–1946 рр. на знищення польських навчальних закладів.

Ключові слова: освіта, польське населення, радянська влада, русифікація.

Відновлення радянської влади в західних областях Білорусії та України супроводжувалось уніфікацією всіх галузей суспільно-політичного, економічного та культурного життя населення. Із самого початку радянський уряд поставив собі за мету прискореними темпами “підігнати” ці регіони під “всесоюзний стандарт”. У даному контексті значна увага радянських урядовців була прикута до освітньо-виховної сфери – ідеологічного підґрунтя та основи майбутньої кадрової комплектації партійних установ. Вагомою перешкодою на шляху до здійснення радянзації освіти була національна неоднорідність населення вказаних територій. Насамперед це стосується поляків, чисельність яких була доволі значною. Польське населення, виховане в душі польського патріотизму, не хотіло навчати своїх дітей у радянських школах. Також проти радянзації освітніх закладів активно виступало й католицьке духовництво. На противагу цим чинникам партійні органи взяли курс на українізацію та білорусизацію освіти.

Тематикою, пов’язаною зі становищем польської освіти в західних регіонах УРСР та БРСР, частково займались як українські, так і білоруські дослідники. Серед них варто виокремити праці Л.Рябошапка¹, С.Сворака², С.Ткачова³, Б.Яроша⁴, Н.Галімавої⁵, Л.Лича⁶ і т. д. Цікаві матеріали про діяльність шкільних установ та вищих навчальних закладів містяться в тритомному збірнику документів – “Культурне життя в Україні. Західні землі: документи і матеріали”⁷. Разом із тим варто зауважити, що у вітчизняній історіографії вказана проблематика залишається ще не достатньо дослідженою, однак, безперечно, є важливою в контексті висвітлення польсько-радянських відносин.

Метою статті є спроба відображення становища польської освіти на теренах західних областей УРСР і БРСР та її ліквідації радянськими органами влади.

Слід зазначити, що в західних регіонах Білорусії та України в довоєнний період мережа польських шкіл була досить розгалуженою. Проте вже в 1939–1941 рр. панування польської системи освіти здебільшого було подолано. Зокрема в 1940–1941 рр. на теренах Західної України налічувалося 6 739 шкіл, з яких 5 798 були українськими й тільки в 541 школі викладання провадилося російською, польською та іншими мовами⁸. У західних областях БРСР станом на 1939/1940 навчальний рік нараховувалося 5 633 школи, з яких 4 268 були білоруські, 923 польські, 173 російські⁹. З початком німецько-радянської війни в червні 1941 р. українські й білоруські землі опинилися в зоні німецької окупації, у зв’язку з чим розпочаті перетворення в галузі освіти було припинено. Новий етап радянзації освіти настав після звільнення цих територій від нацистів улітку 1944 р.

Урегулювання розвитку освіти мало здійснюватися за допомогою низки законів, затверджених урядами УРСР і БРСР уже на початку 1945 р. Так, ЦК КП(б)У було прийнято закон “Про відбудову та розвиток культурно-освітніх установ, покращення медичної допомоги та соціального забезпечення населення в західних областях УРСР”¹⁰. У лютому 1945 р. комуністична партія Білоруської РСР прийняла постанову “Про виховання суспільства в душі радянського патріотизму і ненависті до німецьких окупантів”¹¹. Указані законодавчі акти мали сприяти відновленню зруйнованої в роки війни мережі культурно-освітніх закладів. Також вони були покликані за допомогою освітньої галузі прискорити здійснення радянзації національних меншин.

Становище польської освіти стало хитким. У період 1944–1946 рр. відбувалося масове закриття польськомовних освітніх закладів. Визначальним чинником у цьому процесі стала переселенська акція, яка розпочалася восени 1944 р. У зв'язку з масовим виїздом польських учнів та вчителів чимало шкіл було закрито або ж переведено на інші мови навчання. Так, у Станіславській області в 1945/1946 навчальному році згідно з планом мало працювати 842 школи, з них 20 польських (при цьому під час планування 8 з 20 зазначених шкіл уже знаходилися в стані ліквідації)¹². Протягом навчального року припинили роботу 18 польських шкіл, вибуло до Польщі 6 616 учнів¹³. З Волинської та Дрогобицької областей упродовж 1944–1945 навчального року у зв'язку з переселенням виїхало відповідно 22 149 та 16 574 учні¹⁴.

Поряд із переселенням польської молоді, терени західних областей України та Білорусії покидали й польські вчителі. Так, на початок 1944/1945 навчального року в Луцьку налічувалося 106 учителів, з яких протягом року до Польщі виїхало 49¹⁵. У Гродно, з початком шкільного навчання, восени 1944 р. нараховувалося 104 вчителі польської національності. До кінця навчального року їхня кількість складала лише 68 осіб, з яких 54 зареєструвалися на виїзд¹⁶. У період 1944–1946 рр. у рамках переселенської акції тільки з однієї Станіславської області емігрував 531 учитель¹⁷. У той самий час із західних областей Білорусії було репатрійовано 2 180 шкільних працівників¹⁸.

Зменшення кількості вчителів та учнів призводило до закриття польських шкіл. За таких умов радянською владою практикувалось об'єднання шкіл або ж відкриття окремих польськомовних класів. У Рівненській області протягом 1944/1945 навчального року було закрито 43 школи (Рівне, Здолбунів, Дубно, Костопіль, Острог і т. д.)¹⁹. У місті Луцьк наприкінці того ж навчального року працювало три польські школи. Унаслідок зменшення кількості учнів школи № 4 і № 5 були злиті зі школою № 3²⁰. У деяких районах Тернопільської області польські школи об'єднували з українськими й було утворено лише окремі класи з польською мовою навчання²¹.

Темпи ліквідації польських загальноосвітніх закладів не були однаковими. Показовим є приклад Гродненської області, де в 1944/1945 навчальному році в Сопоткінському районі у всіх школах викладання велося польською мовою. Водночас у Вороновському районі жодної польської школи не було²². Проте ліквідація радянською владою польських шкіл була лише питанням часу. У тому ж Сопоткінському районі в 1947/1948 навчальному році нараховувалося 47 шкіл, з яких 35 були білоруськими, 10 – російськими, і тільки 2 – польські²³.

У деяких місцевостях Західної Білорусії закриття шкіл супроводжувалося протестами польського населення, які іноді давали позитивні результати. Так, на 9 сіл, які охоплювала Шиловицька сільрада (Волковиський район Гродненської області), була тільки одна білоруська школа. Аналогічна ситуація спостерігалась і в інших сільрадах цього району, внаслідок чого в 1944/1945 навчальному році близько 25% дітей шкільного віку не змогли навчатись²⁴. Таке становище було притаманне не всім регіонам, а лише тим, де переважало польське населення. Наприклад, у Брестській області в тому ж навчальному році працювало 634 школи, з яких польськомовних було тільки 10²⁵.

Отже, переселенська акція 1944–1946 рр. негативно позначилася на становищі польської освіти. Виїзд учителів і дітей шкільного віку до Польщі сприяв ліквідації польських навчальних закладів. Це суттєво впливало на прискорення радянзації та русифікації західних областей Білорусії та України. Крім того, ліквідація польських шкіл давала радянській владі можливість завдати відчутного удару по Римо-католицькій церкві.

Процес зменшення впливу польської освіти на суспільне життя населення проходив у складних для радянської влади умовах. Польські вчителі, учні, працівники освітньої сфери докладали чимало зусиль для збереження польської системи освіти. Вони також чинили опір радянзації освітньої сфери. В основному спротив польських учителів виражався в невиконанні радянських шкільних програм. Учителі активно залучали дітей до релігійного життя, проводили уроки в дусі польського патріотизму, перешкоджали вступу учнів до піонерських і комсомольських організацій і т. д. Так, учитель Львівської середньої школи № 17 Кухта на уроках викладав не той матеріал, який було заплановано. Унаслідок цього учні 9 і 10 класів твори І.Франка не вивчали зовсім. Сам учитель пояснював це тим, що він не хотів “зачіпати національних почуттів учнів польської школи”²⁶. Іншим прикладом є заява одного вчителя з Гродненської обла-

сті, який сказав: “Як я буду прививати дітям радянський патріотизм, якщо я сам поляк і люблю Польщу”²⁷. Справді, у польських школах Львова й Тернополя в екзаменаційних білетах було упущено кілька програмових тем, занижено вимоги. Усі питання, що стосувались історії комуністичної партії, польсько-радянських взаємин і т. д. учителями ігнорувались²⁸. На одній з нарад директорів міста Львів завідуючий методкабінетом Мацюк подібні явища обгрунтував тим, що “поляки вміють виховувати учнів, але не хочуть радянського виховання...”²⁹.

Особливу увагу працівники польських шкіл відводили релігійному вихованню дітей. Так, у Львівській області більшість учителів ходили до церкви, співали в хорі, організовували учням відвідини костелу в позашкільний час³⁰. У школі № 9 міста Львів заступник відділу народної освіти натрапила на читання учнями молитви в класі після закінчення занять. В учнівських творах на тему “Як я провів вихідний день” зазначалося: “Відвідав службу Божу”³¹. Зокрема в Дрогобицькій, Львівській, Станіславській областях біля костелів священики вивішували таблички з розкладом учнівських занять³². В одному з приміщень чоловічого монастиря у Станіславі було виявлено класну кімнату, у якій знаходилися підручники для 3 і 4 класу³³. Показовим є випадок, коли в Пружанській відділ народної освіти (Брестська область) звернулися священики з проханням дозволити їм викладати церковні предмети в школах³⁴.

Вищезазначені явища були широко розповсюдженими. Радянська влада намагалася зупинити практику співпраці вчителів зі священиками, оскільки це перешкоджало впровадженню радянської системи освіти, зміцнювало становище польської національної меншини.

У західному регіоні України наявність польських шкіл негативно позначалася на польсько-українських відносинах. Між українськими й польськими вчителями відчувалася ворожнеча, особливо в змішаних школах. Так, учитель польської школи № 5 міста Станіслав Малецький виступив проти об'єднання польської школи з українською. Також мали місце факти, коли польські вчителі не хотіли, щоб у польських школах вивішували українські стінгазети та викладали предмети українською мовою³⁵.

Польсько-українська конфронтація мала місце й у середовищі учнів. Так, в одній зі шкіл Сокальницького району Львівської області на правила поведінки, вивішених в українській школі, польською мовою були написані нецензурні написи³⁶. У змішаній школі Станіслава постійно відбувалися бійки між польськими та українськими учнями. Діти однієї школи нищили шкільне майно та зривали стінгазети на поверсі іншої³⁷. Українські педагоги часто скаржилися, що польські вчителі та учні з презирством ставляться до української мови, а в школах № 3 і № 8 міста Рівне польські діти відмовилися вивчати українську мову взагалі, заявивши, що це “мова бандерівців”³⁸.

Зростання польсько-української напруги в школах часто доповнювалося діяльністю українського підпілля. Загони УПА активно виступали проти впровадження радянської системи освіти й виховання. Наприклад, у ряді сіл Жовтневого й Коршівського районів Станіславської області польські вчителі отримали попередження від українських повстанців, які примушували їх до виїзду в Польщу. Багато польських родин було знищено та розігнано³⁹.

Вищезазначена ситуація не задовольняла партійне керівництво, оскільки не сприяла перетворенню західних областей України в стабільний регіон. Працівники районних та обласних відділів освіти не знали польської мови, а тому не могли перевіряти виконання шкільних програм, хід занять тощо. За таких умов польські школи фактично ставали безконтрольними, що перешкоджало утвердженню освітньої галузі за радянським зразком. У зв'язку із цим проблема доцільності продовження діяльності польських шкіл набула особливої гостроти. Так, секретар ЦК КП(б)У М.Гусаров поставив під сумнів подальше існування польських шкіл. Зокрема він зазначав, що “... ЦК КП(б)У вважає за необхідне проводити лінію на білорусизацію ополяченого в панській Польщі білоруського населення... для того, щоб в найближчі роки долучити до білоруської і російської радянської культури і ополячених білорусів і польське населення, яке залишилося в республіці...”⁴⁰.

Про ставлення радянської влади до польської освіти яскраво свідчить уривок з доповіді, виголошеної секретарем Львівського обкому КП(б)У І.Грушецьким на міській нараді польської інтелігенції. Зокрема в ній зазначалося: “Ми не будемо провадити політику заігрування 1939–40 років, а це значить, що по відношенню польського населення як громадян Радянського Союзу ми будемо провадити всі наші міроприємства без усяких поправок, всі радянські закони для них

повинні бути обов'язковими... У всіх учбових установах, інститутах, технікумах, в університеті буде провадитися навчання по радянським програмам і на українській мові”⁴¹.

Здійснення українізації та білорусизації освітньої сфери передбачало створення широкої мережі освітніх закладів. Навчання дітей за радянськими програмами й підручниками проводилося з метою впровадження в суспільне життя радянської ідеології з її моральними цінностями та світоглядними орієнтирами. Відкриття нових шкіл мало сприяти збільшенню кількості вчителів, які також були зобов'язані виступати в ролі пропагандистів. Паралельно партійним керівництвом широко практикувалося переведення шкіл з польською мовою викладання на українську й білоруську. Цим самим радянська влада заклала основу для широкого впровадження російської мови в майбутньому⁴². Так, на теренах Західної Білорусії та Західної України набула чинності постанова РНК СРСР від 13 березня 1938 р. “Про обов'язкове вивчення російської мови в школах національних республік і областей”⁴³. В УРСР з другого півріччя 1945/1946 навчального року було запроваджено обов'язкове вивчення російської мови в українських школах з другого класу⁴⁴.

Власне для прискорення русифікації освітньої галузі секретар ЦК КП(б)Б М.Гусаров пропонував здійснити низку заходів, а саме: 1) поступово перетворити польські школи в білоруські та російські шляхом заміни “ненадійних” польських учителів на білоруських і російських; 2) створити при обкомах КП(б)Б західних областей групи доповідачів з числа комуністів, які володіють польською мовою, для проведення виступів у районах, де переважає польське населення; 3) надрукувати і розповсюдити брошури, в яких би розкривався “справжній зміст політики ополячування і окатоличення, що в минулому проводилась за сприяння уряду панської Польщі”⁴⁵.

Слід зауважити, що поступове зменшення контингенту вчителів унаслідок їх переселення до Польщі створювало дефіцит працівників освітньої галузі. Проте, з іншого боку, це давало партійним установам можливість заповнити утворений вакуум за рахунок “прорадянського елемента”. За таких умов поширення набула практика відрядження вчителів зі сходу України, Білорусії, а також Росії на роботу в західні регіони, що, безумовно, мало сприяти русифікації. Так, тільки в 1944 р. на роботу в західні області УРСР Народний комісаріат освіти відрядив 8116 учителів, 329 працівників зайняли керівні посади у відділах народної освіти, до вищих навчальних закладів було направлено 160 осіб професорсько-викладацького складу⁴⁶.

Радянізація освітньої галузі, поряд зі школами, так само торкнулася й вищих навчальних закладів. Як у школах, так і в університетах, інститутах, училищах у довоєнний період навчання проводилося польською мовою. Переважна більшість викладачів була поляками. У зв'язку із цим партійне керівництво намагалось змінити національний склад викладачів на користь росіян та українців.

Особливо напруженою ситуація була у Львові, де чималий відсоток інтелігенції, зокрема й викладачів, становили поляки. Так, у Львівському політехнічному інституті в 1941 р. кількість українських і російських викладачів складала лише 3,5%, а студентів – 6,5%⁴⁷. У жовтні 1944 р. серед професорсько-викладацького складу всіх львівських вузів частка поляків становила 47,7%⁴⁸. Протести львівської інтелігенції проти радянської влади та переселення поляків викликали занепокоєння партійного керівництва. З метою придушення опору 9 січня 1945 р. органами НКВС було проведено арешти польського населення. Серед ув'язнених поляків виявилось й 24 наукові працівники львівських вузів⁴⁹.

Отже, процес ліквідації польської освіти відбувався на всіх її рівнях і не оминув вищих навчальних закладів. Польські науковці та викладачі були особливо небезпечні для радянської влади, оскільки становили найбільш свідому частку польського населення. Вони протестували проти входження Західної України й Західної Білорусії до складу СРСР, відстоювали право Польщі на ці землі. За допомогою добровільної “евакуації”, арештів, закриття польських освітніх закладів радянська влада намагалась ізолювати їх, не дозволити поширювати пропольські впливи на населення.

Таким чином, процес знищення польської освіти не був одномоментним і в часових межах охопив кілька років. Радянські партійні діячі усвідомлювали, що польська школа разом із Римо-католицькою церквою є осередком польськості, а тому хотіли позбавити поляків їхнього національно-культурного життя. Головним поштовхом до цього стала переселенська акція 1944–1946 рр. Вона дала змогу партійним керівникам під приводом зменшення кількості польських

учнів і вчителів розпочати закриття та реорганізацію шкіл. Не менш вагомим фактором була й русифікація освітньої сфери. Виїзд польського населення, нестача підручників дозволяли радянській владі замінювати польські школи російськими (наприклад, станом на липень 1947 р. на території Білорусії залишилося тільки 22 польськомовні школи)⁵⁰. З іншого боку, репатріація поляків призвела до зменшення кількості спеціалістів у галузі освіти. Вакантні місця в навчальних закладах заповнювалися за рахунок російськомовного елементу. Із професорсько-викладацьким складом, учителями, студентами, які прибували зі східних регіонів, ніхто не проводив відповідної роботи з вивчення білоруської чи української мови, що ще більше сприяло русифікації⁵¹. Фактично, вищезокреслені фактори відіграли ключову роль у справі ліквідації польської освіти, унаслідок чого вже до початку 1947 р. кількість польськомовних освітніх закладів різко скоротилася.

1. Рябошапко Л. Правове становище національних меншин в Україні (1917–2000) / Леонід Рябошапко. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 484 с.
2. Сворак С. Становлення радянської системи освіти в західному регіоні України : традиції та проблеми / Степан Дмитрович Сворак. – К. : Правда Ярославичів, 1998. – 43 с.
3. Ткачов С. Польсько-український трансфер населення : 1944–1946 рр. : Виселення поляків з Тернопілля / Сергій Ткачов. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1997. – 216 с.
4. Ярош Б. О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях у 30–50-ті роки ХХ століття (історико-політологічний аспект) / Богдан Олексійович Ярош. – Луцьк : Надстир'я, 1995. – 176 с.
5. Галімава Н. Аднаўленне і развыццё школьнай адукацыі на Берасцейшчыне ў першыя пасляваенныя гады / Наталля Галімава // Актуальныя праблемы гісторыі Беларусі: стан, здабыткі і супярэчнасці, перспектывы развіцця : матэрыялы рэспубл. навук. канф., (Гродна, 3–4 мая 2002 г.) : у 4 ч. Ч. 3. – Гродна : ГрДУ, 2003. – С. 89–93.
6. Лыч Л. Міжнацыянальныя дачыненні на Беларусі (вересень 1943 – кастрычнік 1964 г.) / Леанід Лыч. – Мінск : Галіяфы, 2009. – 284 с.
7. Культурне життя в Україні : Західні землі : документи і матеріали : у 3 т. Т. 1: (1939–1953) / відп. ред. Ю. Сливка. – К. : Наук. думка, 1995. – 747 с.
8. Сворак С. Становлення радянської системи освіти... – С. 12.
9. Łatyszczek O. Historia Białorusi od połowy XVIII do końca XX wieku / Oleg Łatyszczek, Eugeniusz Mironowicz. – Białystok : Związek Białoruski w Rzeczypospolitej Polskiej, Katedra Kultury Białoruskiej Uniwersytetu w Białymstoku, 2002. – S. 195.
10. Рябошапко Л. Правове становище національних меншин... – С. 282.
11. Łatyszczek O. Historia Białorusi... – S. 235.
12. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), ф. 166, оп. 15, спр. 194, арк. 23–24.
13. Там само, ф. 4648, оп. 4, спр. 8, арк. 9–12.
14. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України), ф. 1, оп. 73, спр. 195, арк. 35, 48.
15. Там само, спр. 220, арк. 147.
16. Национальный архив Республики Беларусь (НАРБ), ф. 4 п, оп. 42, д. 375, л. 100.
17. Державний архів Івано-Франківської області (Держархів Івано-Франківської обл.), ф. П-1, оп. 1, спр. 426, арк. 38.
18. НАРБ, ф. 788, оп. 1, д. 24, л. 55.
19. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 73, спр. 207, арк. 2.
20. Там само, спр. 220, арк. 127 зв.
21. Там само, спр. 209, арк. 6 зв.
22. НАРБ, ф. 4 п, оп. 42, д. 375, л. 96.
23. Кручковский Т. Polacy na Grodzieńszczyźnie po II wojnie Światowej (zarys historyko-demokratycznej problematyki) / Т. Кручковский // 60-летие образования Гродненской области : материалы междунар. науч. конф., (Гродно, 3–4 март. 2004 г.) / отв. ред. В. А. Белозорович. – Гродно : ГрГУ, 2004. – С. 350.
24. НАРБ, ф. 4 п, оп. 42, д. 375, л. 96.
25. Галімава Н. Аднаўленне і развыццё школьнай адукацыі... – С. 90–91.
26. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 73, спр. 75, арк. 41 зв.–42.
27. НАРБ, ф. 4 п, оп. 51, д. 7, л. 32.
28. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 73, спр. 75, арк. 163.
29. Там само, арк. 41 зв.
30. Там само, спр. 105, арк. 45; спр. 75, арк. 29.

31. Там само, арк. 25.
32. Там само, спр. 105, арк. 44.
33. Там само, оп. 23, спр. 4555, арк. 253.
34. НАРБ, ф. 4 п, оп. 29, д. 37, л. 45 об.
35. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 73, спр. 75, арк. 25, 40.
36. Там само, спр. 94, арк. 41.
37. Там само, спр. 75, арк. 25.
38. Там само, оп. 46, спр. 319, арк. 115.
39. Там само, оп. 73, спр. 209, арк. 20.
40. НАРБ, ф. 4 п, оп. 29, д. 543, л. 42.
41. Культурне життя в Україні... – С. 232.
42. Ярош Б. О. Тоталітарний режим... – С. 139.
43. Сворак С. Становлення радянської системи освіти... – С. 28.
44. Рябошапко Л. Правове становище національних меншин... – С. 284.
45. НАРБ, ф. 4 п, оп. 29, д. 543, л. 42, 45.
46. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 73, спр. 75, арк. 173.
47. Там само, спр. 33, арк. 26.
48. Гулай В. Поляки Львова в 1944–1946 роках: кінець національних ілюзій / Василь Гулай // Львів : місто – суспільство – культура : зб. наук. пр. / за ред. О. Аркуші, М. Мудрого. – Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2007. – Т. 6 : Львів – Краків : діалог міст в історичній ретроспективі. – С. 571.
49. Культурне життя в Україні... – С. 249–252.
50. НАРБ, ф. 4 п, оп. 29, д. 543, л. 41.
51. Лыч Л. Міжнаціональні дачиненні... – С. 128.

В статтє освєцєна полїтїка совєтскїх органєв влїстї относїтельно польскєго образованїя, направлєннїя на єго лїквїдацїю. Особєє вниманїє уделєно влїянїю перєселєнчєскєй актїї 1944–1946 гг. на унїчтєжєнїє польскїх учебнїх заведєнїй.

Ключєвыє слєва: образованїє, польскєє населєнїє, совєтскїя влїсть, русїфїкацїя.

The article highlights the policy of the soviet authority towards the polish education, aimed at its in elimination. The particular attention is paid to the influence of the resettlement action in 1944–1946 on the extermination of the polish educational institutions.

Key words: education, polish population, soviet authority, russification.

УДК 378 (477.86: 438)

ББК 74.58

Петро ФЕДОРЧАК

**СПІВПРАЦЯ ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА З ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ Й
НАУКОВИМИ УСТАНОВАМИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ
(1990-ті рр. – початок ХХІ ст.)**

У статтї висвітлєно взаємїнї Прикарпатскєго нацїонального унїверситєту іменї Васїля Стефанїка з вищїми навчальнїми закладами (ВНЗ) і наукєвїми устанєвами України та зарубїжжєя, проаналїзовано їх влїв на вдосконалєннїя підготовкї спецїалїстїв та підвищєннїя ефектївностї наукєвої дїяльностї.

Ключєві слєва: вищї навчальнї заклади, підготовкє спецїалїстїв, наукєві центри, демократїзацїя освїти, мїжнародна співпрацїя.

У незалежнїй Україні велика увага звертаєтьсє на підготовкє квалїфікованих спецїалїстїв. У цьєму вже набув досвїд створєний у 1992 р. на базї Івано-Франкївскєго державного педагогїчного інстїтуту Прикарпатскїй нацїональний унїверситєт іменї Васїля Стефанїка.